

Ο Β' Π.Π. στο επίκεντρο της ιστοριογραφίας

Το μπαράζ καινούργιων εκδόσεων για τη δεκαετία του 1940 καταδεικνύει ένα ανανεωμένο ενδιαφέρον για την περίοδο αυτή και επιβεβαιώνει την άποψη ότι ο Β' παγκόσμιος πόλεμος με τις ποικίλες πτυχές του υπήρξε το μείζον γεγονός του αιώνα που πέρασε.

Ο Β' παγκόσμιος υπήρξε ο πιο πολύνεκρος και καταστροφικός πόλεμος της ανθρωπότητας. Παρέσυρε στη δίνη του πάμπολλα κράτη και εκατομμύρια ανθρώπους, ενώ με το τέλος του ο κόσμος είχε αλλάξει πλέον μορφή και έμπαινε σε μια νέα τροχιά που μικρή σχέση είχε με τον προπολεμικό κόσμο. Ο Β' παγκόσμιος πόλεμος ήταν μια μεγάλη και βαθιά τομή στην ιστορία, και σήμερα -70 χρόνια μετά την έναρξή του- αποτελεί ένα πεδίο όπου η ιστοριογραφία και άλλες επιστήμες δοκιμάζονται με σκοπό να κατανοήσουμε καλύτερα το παρελθόν και το παρόν μας, την ανθρώπινη κοινωνία αλλά και την ανθρώπινη ψυχή. Στην προσπάθεια αυτή συνεισφέρουν -με τον τρόπο της η καθεμία- και οι πρόσφατες εκδόσεις για τα γεγονότα εκείνης της περιόδου.

**«Sonderkommando. Μέσα από την κόλαση των θαλάμων αερίων»
Σλόμο Βενέτσια**

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΥΡΙΑΚΗ ΧΡΑ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Ανάμεσα στις συγκλονιστικές μαρτυρίες των επιζώντων Εβραίων από το Ολοκαύτωμα, ορισμένες έχουν ιδιαίτερη σημασία, καθώς φωτίζουν ορισμένα στοιχεία άγνωστα από αλλού. Μία τέτοια είναι η μαρτυρία του Σλόμο Βενέτσια, ενός θεσσαλονικιού Εβραίου, ο οποίος εντάχθηκε στο Sonder-

kommando, ειδικό σώμα κρατουμένων στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, που το αποτρόπαιο έργο τους ήταν να αδειάζουν τους θαλάμους αερίου και να καίνε τα πτώματα στα κρεματόρια. Επειδή ήταν οι μοναδικοί μάρτυρες της θανάτωσης των κρατουμένων, έπαιτα από λίγο καιρό θανατώνονταν και οι ίδιοι. Έτσι, με το τέλος του πολέμου οι επιζώντες από τα Sonderkommando ήταν κάτω από εκατό. Ένας απ' αυτούς ήταν και ο Βενέτσια, και μάλιστα ο μόνος που έδωσε μια ολοκληρωμένη μαρτυρία. Η έκδοση συνοδεύεται από πολύ καταποτιστικά ιστορικά σημειώματα.

«Φαρδύκαμπος, Μάρτιος 1943»

Ο δρ Ιωάννης Γ. Σιάπαντας, αντισθησιολόγος και ταξίαρχος ε.α., γράφει ένα μικρό βιβλίο στο οποίο περιγράφει διεξοδικά τη μάχη στον Φαρδύκαμπο της Σιάτιστας, την οποία χαρακτηρίζει ως "το μεγαλύτερο επίτευγμα της Εθνικής Αντίστασης". Πρόκειται για μια μάχη ανάμεσα σε ένα ιταλικό τάγμα (η Δυτική Μακεδονία ήταν βασικά ιταλοκρατούμενη) και τις ελληνικές ανταρτικές δυνάμεις, που βοηθήθηκαν από σύσσωμο τον πληθυσμό της περιοχής. Χάρη σ' αυτή τη νικηφόρα μάχη, η οποία κατέληξε στο μοναδικό γεγονός να αιχμαλωτιστεί το ιταλικό τάγμα, σώθηκε η Σιάτιστα και οι κάτοικοί της, αναπτερώθηκε το ηθικό των Ελλήνων και επιβεβαιώθηκε ο

παλλαϊκός χαρακτήρας της Εθνικής Αντίστασης. Όπως επισημαίνει όμως ο συγγραφέας, η σημασία της μάχης αυτής υποβαθμίστηκε δυστυχώς για πολιτικούς λόγους.

**«Η φυσική ιστορία της καταστροφής»
W. G. Sebald**

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΛΙΦΑΤΙΔΗΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

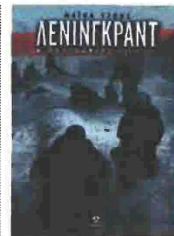

Κατά τη διάρκεια του Β' παγκοσμίου πολέμου βομβαρδίστηκαν από τους συμμαχούς 131 γερμανικές πόλεις, στις οποίες βρήκαν τον θάνατο εξακόσιες χιλιάδες άμαχοι. Ο βραβευμένος λογοτέχνης αλλά και κριτικός της γερμανόφωνης λογοτεχνίας W. G. Sebald αναρωτιέται για ποιους λόγους τα γεγονότα αυτά δεν βρήκαν τη θέση τους στη γερμανική λογοτεχνία. Έτσι, αγγίζει ένα φλέγον θέμα: τη μνήμη του γερμανικού λαού ως προς τον Β' παγκόσμιο πόλεμο και τη διαχείρισή της. Καταλήγει στο ότι μια ολόκληρη γενιά συγγραφέων απέτυχε στο να καταγράψει αυτά που έζησε, άλλοτε αποσιωπώντας και άλλοτε εξωραϊζοντάς τα. Προτεραιότητα, σύμφωνα με τον ίδιο, ήταν να επαναπροσδιοριστεί η ταυτότητά τους στη μεταπολεμική κοινωνία παρά να αποτυπωθεί νηφάλια η πραγματικότητα.

**«Λένινγκραντ. Η πολιορκία (1941-1944)»
Μάικλ Τζονς**

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΠΕΝΑ ΧΑΤΧΟΥΤ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΩΚΕΑΝΙΔΑ

Η πολιορκία μιας πόλης είναι μια τακτική που παραπέμπει σε παλιότερες εποχές, κι όμως χρησιμοποιήθηκε και στον Β' παγκόσμιο πόλεμο. Η πιο τρομερή πολιορκία της ιστορίας είναι η πολιορκία του Λένινγκραντ (της σημερινής Αγίας Πετρούπολης) από τα ναζιστικά στρατεύματα. Κράτησε σχεδόν 900 μέρες και στοίχισε τη ζωή σε πάνω από ένα εκατομμύριο αν-

θρώπους. Το βιβλίο αυτό βασίζεται λιγότερο σε επίσημες πηγές και περισσότερο σε προσωπικές μαρτυρίες και ημερολόγια. Δεν αποσιωπά τις πιο σκοτεινές πτυχές της πολιορκίας, όπως τις λεηλασίες ή ακόμη και τους κανιβαλισμούς, ωστόσο δίνει έμφαση στα στοιχεία εκείνα που έκαναν τους πολιορκημένους να αντέξουν και να αναδείξουν το μεγαλείο της ανθρώπινης ψυχής.

**«Οι επτά ηγέτες του Πολέμου [1918-1945]»
Marc Ferro**

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΕΥΓΕΝΙΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ο γνωστός γάλλος ιστορικός Μαρκ Φερό στο βιβλίο του αυτό εξετάζει τον ρόλο των προσώπων στον Β' παγκόσμιο πόλεμο, και συγκεκριμένα των ισχυρών ηγετών που συγκροούστηκαν όχι μόνο σε εθνικό αλλά και σε προσωπικό επίπεδο: Στάλιν (ΕΣΣΔ), Χίτλερ (Γερμανία), Τσόρτσιλ (Μεγάλη Βρετανία), Μουσολίνι (Ιταλία), Ντε Γκολ (Γαλλία), Χιροχίτο (Ιαπωνία), Ρούζβελτ (ΗΠΑ). Ο συγγραφέας ανατρέπει στην περίοδο από το τέλος του Α' παγκοσμίου πολέμου (1918) και εξετάζει τον Β' παγκόσμιο πόλεμο από την οπτική καθεμιάς από αυτές τις προσωπικότητες αντιπαραθέτοντας τις απόψεις τους. Ο ίδιος γνωρίζει καλά πως μια ιστορική προσέγγιση δεν μπορεί να βασίζεται αποκλειστικά στον ρόλο μεμονωμένων προσώπων, και γι' αυτό χρησιμοποιεί τη "βιογραφική" μέθοδο με σύνθεση και απόσταση.